

УДК 640.43:377.016(477.85) (045)

**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ НАВЧАННЯ
СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН РОБІТНИЧИХ ПРОФЕСІЙ СФЕРИ
РЕСТОРАННОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ**

Марія Реус

Чернівецьке вище комерційне училище

Київського національного торговельно-економічного університету

(Чернівці)

Анотація. У статті зроблено спробу дослідити проблеми навчання майбутніх спеціалістів сфери обслуговування з урахуванням новітніх тенденцій сучасної педагогіки, пристосування змісту й рівня професійної підготовки до вимог і потреб закладів ресторанного господарства; розкрити сутність і особливості використання інноваційних педагогічних технологій в процесі викладання «Організація обслуговування в закладах ресторанного господарства» професійно-технічних начальних закладів. Звернено увагу на застосування інтерактивних методів навчання, які дають змогу ознайомлювати учнів як із теоретичним, так і з практичним матеріалом. Автор статті у своїй педагогічній практиці віддає перевагу колективній методиці взаємонавчання, зокрема «взаємообміну темами» і «взаємообміну завданнями». Учень самостійно розв'язує певні ситуаційні проблеми на уроці, спираючись на свої потенційні можливості і вже набуті знання у процесі взаємодії «учень – інформація», «учень – ситуація», «учень – знання», «учень – проблема», «учень – учень», «учень – група» тощо. Застосування інноваційних підходів навчання висуває нові вимоги підготовки педагога до уроку.

Ключові слова: *новітні технології, професійна компетентність, сучасний урок, інноваційні технології, інтерактивне навчання, кооперативне навчання.*

Мария Реус

*ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ ОБУЧЕНИЯ
СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН РАБОЧИХ ПРОФЕССИЙ ОТРОСЛИ
РЕСТОРАННОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ*

Аннотация. Использование новейших технологий в современном обществе становится необходимым практически в любой сфере деятельности человека. Овладение навыками во время теоретического обучения и закрепления умений и навыков на производственной практике во многом определяет успешность будущей профессиональной подготовки нынешних учеников. Этот подход выдвигает новые требования к подготовке преподавателя, ставит перед ним новые проблемы, заставляет осваивать новую технику и создавать новые методики преподавания, основанные на использовании современных информационных технологий.

Ключевые слова: *навейшие технологии, профессиональная компетентность, современный урок, инновационные технологии, интерактивное обучение, кооперативное обучение.*

Mariya Reus

*USE OF INNOVATIVE APPROACHES OF TRAINING OF SPECIAL
DISCIPLINES OF WORKING PROFESSIONS WAS GROWN
RESTAURANT SERVICE*

Annotation: Modern life society requires ingenuity, flexibility, creative approach to the solution of problems, ability to apply knowledge in real life. However, these skills do not come from nowhere, they need to form and develop. One of the priorities of education development is the introduction of modern technologies that extend the capabilities of students to quality of formation of system of knowledge.

Using the latest technology in modern society is becoming necessary in almost every sphere of human activity. Mastering the skills during theoretical learning and consolidation of skills in the production practice largely determines the success of future vocational training of present pupils. This approach puts forward new requirements for the preparation of the teacher, puts before them new challenges forces you to learn a new technique and create new teaching methods based on the use of modern information technologies.

The effectiveness of the lesson depends on many factors, from teacher preparation for the lesson, select the type of the lesson, the ability to put specific goals and objectives, skill and personality of the teacher, pedagogical findings of the teacher, the ability to monitor the reaction of pupils, way of interaction between the teacher and the pupil, the quality, availability and emotionality of a statement, a variety of methods, forms and types of lessons from ability of the teacher to predict efficiency of a lesson and during a lesson with smallest «expenses», to save time to receive the best results from their communication and cooperation , interest of teachers to give also to students educational opportunities, ability to think, work independently. Traditional methods of training form young specialists, many of which aren't ready to the analysis of real situations and adoption of effective decisions insufficiently to apply creative approach to traditional a professional task, have no experience of establishment of business relations and, therefore, can ensure effective functioning. These shortcomings significantly complicate process of adaptation of future experts in production, problems strengthen professional and social development of the personality. One of the important tasks of professional education is to prepare future experts in a services sector, taking into account recent trends of modern pedagogics, to adapt the content and level of training to the requirements and needs of the industry of public catering.

Keywords: *the latest (new) technology, professional competence, modern lesson, innovative technologies, interactive learning, cooperative learning.*

Постановка проблеми. Сучасне життя вимагає від суспільства винахідливості, гнучкості, творчого підходу до розв'язання проблем, уміння застосовувати знання в реальному житті. Однак ці вміння не беруться нізвідки, їх треба формувати і розвивати. Одним із пріоритетів розвитку освіти є впровадження сучасних технологій, які розширюють можливості учнів щодо якісного формування системи знань, умінь і навичок, їх застосування у практичній діяльності, сприяють розвитку інтелектуальних здібностей до самонавчання, створюють сприятливі умови для навчальної діяльності учнів і викладача спецдисциплін.

Використання новітніх технологій у сучасному суспільстві стає необхідним практично в будь-якій сфері діяльності людини. Оволодіння навичками під час теоретичного навчання та закріплення умінь і навичок на виробничій практиці багато в чому визначає успішність майбутньої професійної підготовки нинішніх учнів. Цей підхід висуває нові вимоги до підготовки викладача, ставить перед ним нові проблеми, змушує освоювати нову техніку й створювати нові методики викладання, засновані на використанні сучасних інформаційних технологій [1-3].

Ефективність уроку залежить від багатьох факторів: від підготовки викладача до уроку, вибору типу уроку, від уміння поставити конкретні мету і завдання, від майстерності та особистості педагога, від уміння стежити за реакцією учнів, від стилю взаємодії викладача і учня, від якості, доступності та емоційної подачі матеріалу, розмаїття методів, форм і видів організації уроку, від уміння викладача прогнозувати результативність уроку, під час якого з найменшими «витратами» та економією часу отримувати найбільший результат, від навчальних можливостей учнів, їх уміння мислити та самостійно працювати. Застосування традиційних технологій навчання при підготовці учнів не розв'язують проблем підготовки якісних фахівців. Багато випускників не готові до аналізу реальних виробничих ситуацій і прийняття ефективних рішень, недостатньо застосовують творчий підхід до розв'язання традиційних професійних завдань, не мають досвіду встановлення ділових

стосунків і відповідно не можуть забезпечити ефективну роботу. Зазначені недоліки суттєво ускладнюють процес адаптації майбутніх фахівців на виробництві, загострюють проблеми професійного і соціального становлення особистості [6].

Однією з актуальних проблем у професійній освіті є навчання майбутніх спеціалістів в сфері обслуговування з урахуванням новітніх тенденцій сучасної педагогіки, пристосування змісту й рівня професійної підготовки до вимог і потреб закладів ресторанного господарства.

Мета статті – розкрити сутність і особливості використання інноваційних педагогічних технологій в процесі викладання «Організація обслуговування в закладах ресторанного господарства» професійно-технічних навчальних закладів.

Аналіз актуальних досліджень. Деякі аспекти обраної проблеми розглянуто в працях вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, О. Пометун, Ю. Красильника, Л. Сергєєвої тощо. Застосування інноваційних педагогічних технологій для майбутніх фахівців ресторанного обслуговування досліджували В. Архіпов, Л. Висоцька, Гай, О. Гур'янова, Н. Елек, Н. Зубар, Ф. Левченко, Л. Мартиненко, Н. Мироненко, Г. П'ятницька [1-5].

Метод дослідження – використано метод педагогічного експерименту на уроках спецдисциплін.

Об'єкт дослідження – аудиторно-поурочна форма організації навчального процесу.

Предмет дослідження – інноваційні педагогічні технології в діяльності викладача спецдисциплін робітничих професій сфери ресторанного господарства у ПТНЗ.

Професійну компетентність майбутніх офіціантів розглянуто як цілісну характеристику особистості, поєднання знань, умінь, навичок, що формують загальний професійний інтелект, професійної позиції та індивідуально-психологічних особливостей фахівця. Діяльнісний підхід

зумовив комплексне використання інноваційних технологій навчання, перенесення акцентів на інтенсивні, інтерактивні форми та методи [3-6].

Майбутні фахівці сфери обслуговування розглядаються як суб'єкти, здатні до саморозвитку, творчості, креативного мислення, самоорганізації свого життя та високопродуктивної професійної діяльності у навчальному процесі, що сприяє формуванню нелінійного, системно-креативного мислення, виявленню прихованого потенціалу та перспективних тенденцій власного розвитку. Тому теоретичне обґрунтування системи ступеневого навчання фахівців сфери обслуговування має базуватись не тільки на сучасному виробництві, а й на теоретичному навчанні, яке повинно відбуватися з використанням новітніх технологій [6-8].

Сучасний урок – це особистісно-зорієнтований урок, у центрі якого особистість учня. Його характерні ознаки:

- підготовка не теоретиків, а освічених кваліфікованих робітників;
- навчання не словом, а справою;
- проведення його не для учнів, а разом з ними;
- спрямовування діяльності не на групу в цілому, а на особистість кожного учня;
- забезпечення повного засвоєння навчального матеріалу на уроці.

Уникненню багатьох недоліків при підготовці до уроку сприяє чітке використання методик тієї чи іншої технології, суттєвою особливістю якої є протиставлення довільних дій чіткому алгоритму, системі логічно вмотивованих дій, послідовному переходу від одного елемента до іншого. Складові ефективності й успішності уроку можна зобразити так: глибокі теоретичні знання викладача, ретельне планування, творчий підхід, підготовка до уроку [8].

Автор статті із власного досвіду педагогічної роботи вважає, що уміння викладача планувати, організовувати та спрямовувати навчальну діяльність, встановлювати правильні робочі взаємовідносини із учнями з метою поглиблення вмінь та навичок як на теоретичному навчанні, так і

під час виробничої практики є основними ознаками професійної майстерності викладача спецдисциплін.

Таким чином досягнення високого рівня педагогічної майстерності – процес тривалий і складний. Саме тому поруч із традиційними методами навчання важливого значення набувають нові педагогічні технології.

Важливим засобом підвищення ефективності уроку є використання на уроках інтерактивних методів навчання, які нададуть змогу ознайомлювати учнів з різноманітним устаткуванням, технологічними процесами, технікою і способами обслуговування відвідувачів [6; 7].

Автор статті віддає перевагу колективній методиці взаємонавчання. Найчастіше використовуються методики колективного взаємонавчання «взаємообмін темами» і «взаємообмін завданнями». Ці методики дають змогу відпрацьовувати як теоретичний, так і практичний матеріал. Кожен учень на уроці не тільки отримує певні теоретичні знання, а й запам'ятовує їх і передає ці знання іншому учню. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що учень самостійно розв'язує певні ситуаційні проблеми, спираючись на свої потенційні можливості і вже набуті знання у процесі взаємодії «учень – інформація», «учень – ситуація», «учень – знання», «учень – проблема», «учень – учень», «учень – група» тощо.

При плануванні конкретних уроків автор статті враховує те, що будь-який метод навчання повинен тією чи іншою мірою забезпечувати активну участь учнів у процесі навчання; встановлення зворотного зв'язку в системі «педагог – учень»; можливість застосування набутих навичок і знань в реальних життєвих та навчальних ситуаціях; розвиток цільових навичок поведінки (самостійної творчої діяльності, роботи в малих групах); мотивацію учнів до підвищення ефективності своєї діяльності на заняттях і в реальних ситуаціях; можливість отримувати знання на груповому та індивідуальному рівнях.

У процесі навчання найбільш доцільне використання, в першу чергу, тих методів, при яких в учнів розвивається бажання до творчої,

продуктивної праці; учні училища прагнуть до активних дій, досягають успіхів і мотивують власну поведінку; відпрацьовуються моделі поведінки, необхідні для успішної професійної чи підприємницької діяльності. Підготовка кваліфікованих робітників, які б задовольняли вимоги роботодавців неможлива без детального вивчення сучасних тенденцій у професії «Офіціант» – проводити розрахунки з відвідувачами через комп'ютерно-касову систему, персональні гаджети, у тому числі за кредитними картками; вміння працювати з новими типами реєстраторів розрахункових операцій (РРО); зустрічі відвідувачів, прийом замовлень, правил подачі страв та закусок та організація проведення бенкетів, кейтерингових обслуговувань, дипломатичних прийомів; прийом замовлення по Інтернету, перегляд Інтернет-пошти, відбір і сортування замовлення, підтвердження замовлення по телефону. Сучасні підприємці висувають вимоги щодо достатньо високого рівня загальної культури кваліфікованого робітника, а особливо до культури спілкування, володіння іноземними мовами, що зрозуміло для обраної сфери дослідження. Також спостерігається зацікавленість у розвиненій інформаційній культурі робітника, умінням застосовувати комп'ютерну техніку, користуватись сучасним програмним забезпеченням, Інтернет-мережами для успішного функціонування підприємства. Зростання кількості закладів ресторанного господарства безперечно призводить до загострення конкуренції між ними. Цей фактор став основною причиною, за якою переважна більшість керівників підприємств висуває високі вимоги до професійних здібностей офіціанта. Причому окрім суто професійних знань і умінь офіціант повинен мати достатньо широкий світогляд, постійно вдосконалювати рівень професійної майстерності, індивідуального креативного стилю роботи, мати бажання до самовдосконалення, самоосвіти [5-8].

Найбільше поширеними є інновації в організації навчального процесу та впровадженні нових освітніх технологій, профілізація і спеціалізація. Це

дозволить посилити конкуренцію, збільшити число споживачів, попит та пропозиції на даний освітній продукт і послуги.

Зважаючи, на вище перелічені вимоги до сучасного офіціанта, автор статті використовує такі методи інтерактивного навчання: кейс-метод, коло правил, аналіз ситуації, займи позицію, дискусія тощо.

Створення психологічного клімату на уроці, наявність соціальних навичок, уміння учнів спілкуватися, бажання викладача спілкуватися з учнями на рівних – ось основні складові успішного та продуктивного уроку.

Автор переконаний, що застосування інтерактивних методів навчання є результативнішим, в порівнянні з пасивними методами навчання, тому що в учнів краще розвиваються комунікативні вміння і навички; вони вчаться ефективніше працювати в команді, прислухатися до думки кожного; вдосконалюють вміння шукати й аналізувати інформацію; захищають свою точку зору, добирають найбільш переконливі аргументи та застосовувати свої знання та практичні навички в закладах ресторанного господарства.

Якщо такі уроки проводяться в декількох паралельних групах, то в подальшому коригується план проведення уроку, із врахуванням індивідуальних особливостей учнів. Практичний рівень полягає у прикладній реалізації всіх складових системи професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування [4-7].

Висновки. Отже, застосування зазначених інноваційних методів в підготовці робітничої професії «Офіціант» дасть змогу підняти професійну підготовку таких майбутніх фахівців до сучасного рівня потреби роботодавця та споживача.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Архіпов В. В. Організація обслуговування в закладах ресторанного господарства: навч.пос. / [В. В. Архіпов, В. А. Русавська]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 342 с.

2. Висоцька Л. Інноваційні технології у професійній підготовці майбутніх фахівців у сфері ресторанного господарства // Профтехосвіта. – 2016. – С. 23-28.

3. Гай Н. М. Використання інтерактивних технологій на уроках спецдисциплін // Педагог професійної школи: Методичний посібник / [За заг. ред. Т.М. Герлянд]. – К.: ПІТО АПН України, 2009. – Вип. 1. – С. 57-64.

4. Гур'янова О. В. Застосування інтерактивних технологій навчання при викладанні харчових технологій для студентів напрямку «Професійна освіта» / О. В. Гур'янова // Наукові записки. – Випуск 8. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина IV. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка., 2015. – С. 32-39.

5. Мартиненко Л. В. Інноваційні підходи до підготовки фахівців ресторанного сервісу // Професійно-Технічна освіта. – 2012. – № 1. – С. 33-36.

6. Новалюкова Н. П., Андреева В. Н. Практична педагогіка для вчителя. – Харків, Основа. – 2009. – С. 64-92

7. Пальчук М. І. Інноваційні пошуки у професійній освіті //Професійно-технічна освіта. – 2012. – С. 35-37.

8. Тенденції розвитку світових освітніх систем / А. О. Лігоцький; Українська академія внутрішніх справ. – К.: [б.в.], 1995. – 44 с.

9. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академія. – 528 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Реус Марія Петрівна – викладач спецдисциплін Чернівецького вищого комерційного училища Київського національного торговельно-економічного університету.

Коло наукових інтересів: Підвищення знань учнів шляхом удосконалення теоретичного навчання, запровадження інноваційних

технологій проблемного, особистісно-орієнтованого інтерактивного
проектного навчання.